

РОЛЬ БОБАТ-ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ РУХОВИХ ФУНКЦІЙ У ДІТЕЙ

THE ROLE OF BOBATH THERAPY IN THE RESTORATION OF MOTOR FUNCTIONS IN CHILDREN

¹Джунь Валерія О., ¹Кобзіна М.П., ²Ліва Т.

¹Dzhun Valeriia O., ¹Kobzina M.P., ²Liva T.

¹Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

¹National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine

²Черкаська медична академія, м. Черкаси, Україна

²Therapy, Cherkasy Medical Academy, Cherkasy, Ukraine

Анотація. Стаття розкриває значення бобат-терапії у реабілітації дітей з неврологічними порушеннями. Висвітлено основні принципи методу, методику та практичне застосування. Описано клінічний випадок, що демонструє ефективність бобат-терапії у покращенні рухової активності дітей із церебральним паралічем та іншими порушеннями. Також розглянуто перспективи впровадження цієї методики в Україні.

Ключові слова: бобат-терапія, реабілітація дітей, рухова функція, дитячий церебральний параліч, неврологічні розлади, фізична терапія, нейропластичність.

Abstract. The article explores the significance of Bobath therapy in the rehabilitation of children with neurological disorders. It highlights the key principles of the method, its techniques, and practical application. A clinical case is described, demonstrating the effectiveness of Bobath therapy in improving motor activity in children with cerebral palsy and other disorders. The prospects for implementing this method in Ukraine are also considered.

Keywords: Bobath therapy, child rehabilitation, motor function, cerebral palsy, neurological disorders, physical therapy, neuroplasticity.

Вступ. Реабілітація дітей з неврологічними розладами є невід'ємною частиною їхнього зростання та соціальної адаптації. Порушення рухової активності можуть призводити до обмежень у щоденній діяльності, що суттєво впливає на якість життя дитини. Одним із найбільш ефективних методів корекції є бобат-терапія – підхід, заснований на принципах нейропластичності, контролю рухових патернів та сенсорно-моторної інтеграції. Даний метод використовується для нормалізації м'язового тону, покращення координації рухів та адаптації до функціональних навантажень [1, 3, 4].

Мета дослідження. Метою даної роботи є дослідження ефективності бобат-терапії у відновленні рухових функцій у дітей з неврологічними порушеннями, аналіз

її основних принципів та методів впровадження в реабілітаційній практиці.

Матеріали та методи. Аналіз наукових джерел, клінічні спостереження та результати реабілітації дитини віком 4 роки з діагнозом дитячий церебральний параліч (спастична диплегія). Протягом трьох місяців дитина проходила курс бобат-терапії тричі на тиждень у спеціалізованому реабілітаційному центрі.

Методика включала:

- **Контроль ключових точок тіла (таз, плечі, голова):** фахівець вручну коригував положення тіла під час сидіння, повзання та стояння, що дозволяло зменшити патологічні шаблони руху та покращити постуральну стабільність.

- **Сенсорно-моторну стимуляцію:** використовувалися м'ячі,

ролики, нестійкі поверхні для стимуляції тактильного, пропріоцептивного та вестибулярного аналізаторів. Застосовувались активні ігри з елементами натискання, перекочування, зміни положення тіла.

- **Вправи для розвитку рівноваги та координації:** дитина виконувала вправи на утримання балансу в положенні сидючи на м'ячі, стоячи на нестійкій платформі, виконувала присідання з підтримкою, переходи з колінного положення до стояння. Вправи поступово ускладнювались для формування динамічної рівноваги.

- **Просторове орієнтування:** використовували вправи з орієнтацією на зорові та звукові сигнали, проходження через перешкоди, рух за маршрутами.

- **Інтеграція навичок у щоденні активності:** відпрацьовувалися навички сидіння за столом, самостійне пересування до іграшок, піднімання по сходах із підтримкою, виконання простих інструкцій (взяти предмет, покласти на полицю) [2, 5].

Для об'єктивного вимірювання результатів використовувалися такі шкали:

1. GMFM-88 (Gross Motor Function Measure) – шкала оцінки загальної моторики, що визначає здатність виконання рухів у п'яти вимірах (лежання, сидіння, повзання, стояння, ходьба).

2. Modified Ashworth Scale – шкала, яка використовується для оцінки м'язового тону та визначення ступеня спастичності м'язів.

3. WeeFIM (Functional Independence Measure for Children) – система оцінки рівня функціональної незалежності дитини у сферах самообслуговування, мобільності, комунікації та соціальної взаємодії.

4. GMFCS (Gross Motor Function Classification System) – система класифікації моторних функцій, що дозволяє оцінити ступінь обмеження пересування у дітей з ДЦП за п'ятибальною шкалою (від I до V).

Отримані результати. На початку курсу було проведено оцінку загальної моторики (GMFM-88), яка склала 41%, що відповідало значному обмеженню у пересуванні. Після тримісячної терапії показник збільшився до 58%. Спостерігалось покращення у виконанні завдань, пов'язаних з підтриманням сидіння, стоянням, утриманням рівноваги, виконанням переходів.

Також було проведено оцінку м'язового тону та визначення ступеня спастичності м'язів за Modified Ashworth Scale. М'язовий тонус у нижніх кінцівках за Modified Ashworth Scale зменшився з рівня 2 до рівня 1+, що свідчило про зниження спастичності.

В ході долідження, проводилась оцінка рівня функціональної незалежності дитини за WeeFIM. За результатами оцінки цієї шкали (WeeFIM) було зафіксовано покращення у сферах:

- **Самообслуговування** – середній бал підвищився з 2,8 до 4,2 (покращення навичок одягання, гігієни);

- **Пересування** – з 3,0 до 4,8 (покращення ходьби з підтримкою, піднімання по сходах);

- **Соціальні функції** – з 3,2 до 5,0 (більша активність у спілкуванні, гра з однолітками).

Оцінка за GMFCS дозволила встановити збереження рівня III, проте клінічні спостереження підтвердили покращення впевненості в пересуванні, збільшення часу самостійної активності без постійної підтримки.

Висновки. Бобат-терапія є ефективним методом реабілітації дітей із неврологічними порушеннями. Вона сприяє покращенню координації, балансу, ходи та рівня самостійності. Для досягнення максимального ефекту необхідний комплексний підхід із залученням фахівців і батьків. Перспективи розвитку бобат-терапії в Україні включають її ширше впровадження у реабілітаційні програми та підготовку кваліфікованих фахівців.

Список літератури

1. Буховець Б.О., Імас Є.О., Кашуба В.О. Ефективність застосування інноваційного

методу бобат-терапії у фізичній реабілітації дітей з ДЦП.

2. Кашуба В.О., Буховець Б.О. Сучасні тренди фізичної реабілітації дітей з ДЦП.

3. Міхеєнко О.І., Артеменко Г.В. Застосування Бобат-терапії з хворими на геміпаретичну форму церебрального паралічу.

4. Яковлева Л.П. Нейророзвиткова терапія К. і Б. Бобат у комплексній реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи.

5. Альошина А., Бичук О., Петрович В. Сучасні методи фізичної реабілітації дітей, хворих на дитячий церебральний параліч.

Відомості про авторів/Information about the Authors

1. **Джунь Валерія Олександрівна**, здобувач другого магістрського рівня, 227 спеціальності “Терапія та реабілітація”, м. Харків, Україна.

Valeriia Oleksandrivna Dzhun, 1st-year master's student, specialty 227 Therapy and Rehabilitation, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: dzhunvaleria@gmail.com

ORCID: [0009-0001-1784-9102](https://orcid.org/0009-0001-1784-9102)

2. **Кобзіна Марина Петрівна**, старший фізичний терапевт, ерготерапевт КНП ХОР «РКЦМР та ПДД «Гіппократ»», викладач ЗВО кафедри фізичної реабілітації і здоров'я, Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна.

Kobzina Maryna Petrivna, Senior Physical Therapist, Occupational Therapist, Municipal Nonprofit Health Care Organization "RCCMR and PED "Hippocrates", Lecturer at the Department of Physical Rehabilitation and Health, National University of Pharmacy, Kharkiv, Ukraine.

e-mail: marynakobzina@gmail.com

ORCID: 0009-0003-2807-9988

3. **Ліва Тетяна**, викладач – сумісник кафедри фізичної терапії та ерготерапії, Черкаська медична академія, м. Черкаси, Україна.

Liva Tetyana, Part-time lecturer at the Department of Physical Therapy and Occupational Therapy, Cherkasy Medical Academy, Cherkasy, Ukraine.

e-mail: livatm@gmail.com